

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л. Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ
ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМ. Л. Н. ГУМИЛЕВА
GUMILYOV EURASIAN
NATIONAL UNIVERSITY

Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2015»
атты X Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
X Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2015»

PROCEEDINGS
of the X International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2015»

УДК 001:37.0
ББК72+74.04
Ғ 96

Ғ96

«Ғылым және білім – 2015» атты студенттер мен жас ғалымдардың X Халық. ғыл. конф. = X Межд. науч. конф. студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2015» = The X International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2015». – Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie-2015/>, 2015. – 7419 стр. қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-9965-31-695-1

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001:37.0
ББК 72+74.04

ISBN 978-9965-31-695-1

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2015

ТУРИСТИК-РЕКРЕАЦИЯЛЫҚ ЗОНА РЕТІНДЕ ҚАПШАҒАЙ ҚАЛАСЫНЫҢ ПОТЕНЦИАЛЫ

Телеубай Жанасыл Бағланұлы

zhanasyl_1st@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Экономика факультеті, Туризм мамандығының І-ші курс студенті, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Гиззатжанова А.Г

Аннотация

В данной работе исследовано Капчагайское водохранилище; показана роль Капчагайского водохранилища в развитии региона; показаны возможности, сильные и слабые стороны Капчагай как туристская зона. Капчагайское водохранилище имеет очень высокий потенциал для развития туризма в городе Капчагай.

Annotation

In this paper we investigate Kapchagai reservoir; the role of Kapchagai in the development of the region; shown the capabilities, strengths and weaknesses of Kapchagai as a tourism center. Kapchagai reservoir has a very high potential for development of tourism in the Kapchagay city.

Туризм, бүгінгі таңда даму қарқыны ең жоғарғы деңгейдегі салалардың біріне айналып отырғаны хақ. Соның ішінде Қазақстандағы туризмнің дамуы отандық экономиканың шарықтауына, тұрғылықты халықтың әл-ауқатының жақсаруына мүмкіндік беретіні сөзсіз. Қазақстандағы туризмді дамытуда Қапшағай қаласы мен Қапшағай су қоймасының мүмкіндіктері өте жоғары.

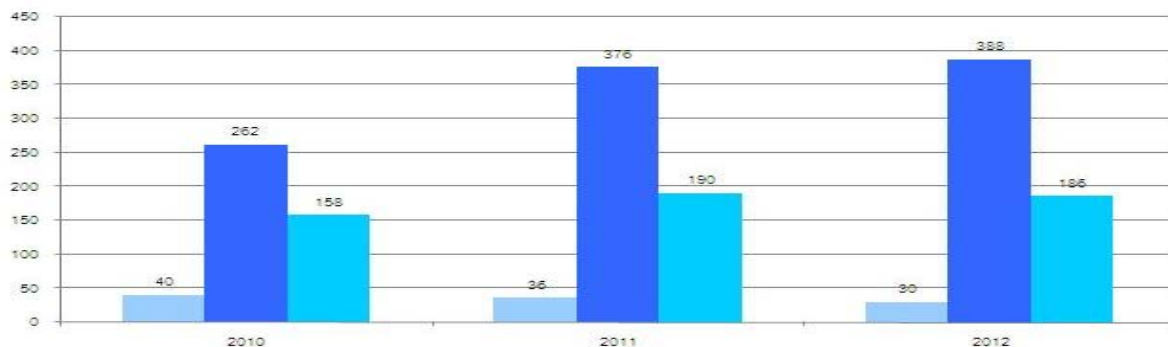
Қапшағай қаласы Алматы облысының солтүстік-шығысында орналасқан, 1970 жылы негізі қаланған. Қапшағай қаласы Іле ауданының аудан орталығы болып табылады. Қала 3600 шаршы метрді құрайды. Қалада қазіргі таңда 2 округ және 11 елді мекен бар. Қапшағай бөгетінің солтүстік батысында 20 шақырым жерде Іле өзенінің оң жағасында Тамғалы тас орналасқан. Бұл өңірде 54,4 мыңнан астам адам тұрады. Қала Қапшағай бөгеті жағасында бой көтерген. Қапшағай халықтың ең көп демалатын жерлерінің бірі болып саналады. Қаланың тұрақты тұрғындарының саны 50898 адам. 1998 жылы қаланың әкімшілік-территориялық бағынуына Шеңгелді округі берілді, сонымен қатар қала құрамына 8 елді мекен кіреді, олардың барлығы ауылдық елді мекендер [1].

Қапшағай қаласының туристік зона ретінде дамуы Қапшағай су қоймасының ресурстарына негізделеді. Қапшағай су қоймасы Қазақстандағы ең үлкені болып табылады. Жасанды су қойманың ұзындығы 100 км, ені 25 км [2].

Су қоймаларындағы шомылатын-жағажай демалысын бағалау мынадай көрсеткіштер негізінде жасалады: жағалаудың сипаттамасы, суға түсетін орындары, жағажай сипаты, жағалаудың тереңдік деңгейі, ағыстың жылдамдығы (өзендер үшін), судың температурасы және экологиялық жағдайы. Рекреация үшін ең қолайлысы таза су қоймалары болып табылады (ластанудың 1-3 кластары), яғни, жағасы құрғақ, жағалаудан түсу аймағы тік емес, суға түсу аймағы ашық, жағажайы мен судың шет аймағы құмнан және ұсақ тастардан тұратын су қоймалары. Рекреация (латын сөзінен *recreatio* - қалпына келтіру) - адамның еңбек процесінде жұмсаған дене және рухани күштерін қалпына келтіру мен дамыту[3].

Қапшағай қаласының туристік аймақ ретінде дамуына қаланың орналасқан жері, табиғи-климаттық жағдайлары оңтайлы болып табылады. Табиғи-климаттық жағдайларына байланысты, бұл жер жағажай демалысына таптырмайтын орын болды. Жазда бұл жердің ауа температурасы +40°C. Мамыр-маусым айларында су температурасы +18+20°C жетсе, шілде-тамыз айларында +22+28°C дейін жетеді. Яғни, Қапшағай су қоймасы рекреация үшін өте қолайлы аймақ екені даусыз. Дегенмен, біздің еліміздің тұрғындары, әсіресе Астана, Алматы, Қарағанды, Шымкент сияқты үлкен қалаларымыздың тұрғындары рекреация үшін шетелдік демалыс орындарын таңдап, басқа мемлекеттерде демалуды әдетке айналдырып

жүргенін көріп отырмыз.

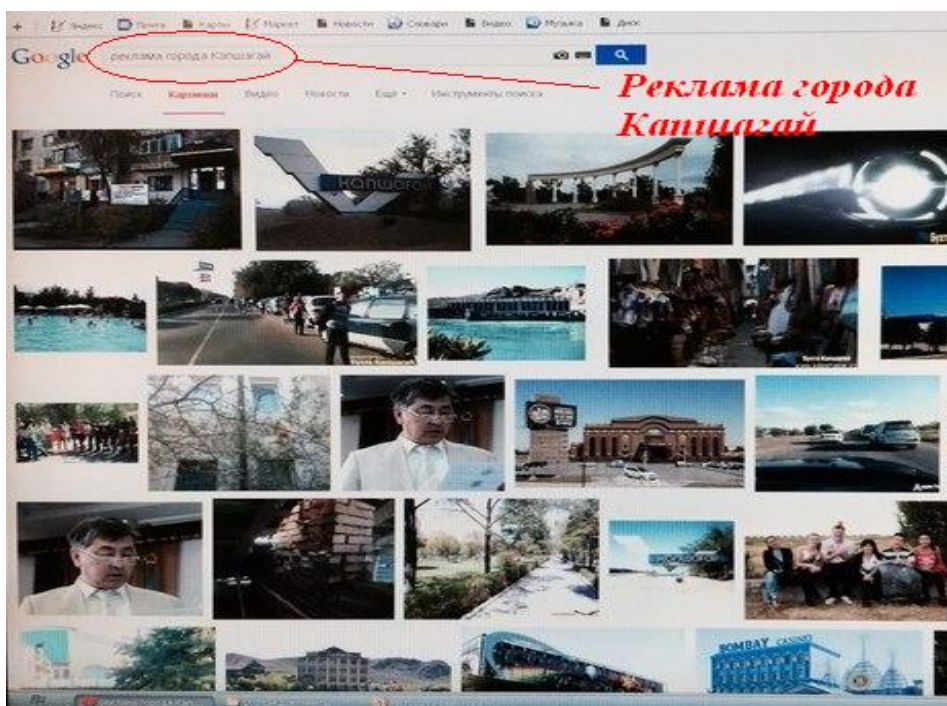
Сурет 1 – Туристік фирмалар қызмет көрсеткен келушілер санының динамикасы (мың адам)

Қапшағай су қоймасының табиғи-климаттық жағдайын білмегендіктен бе, әлде экологиялық жағдайға байланысты ма, балық өнімдерінің болмауы немесе сервистік қызмет көрсету дәрежесі төмен болуы ма деген сұрақ туындайды (Кесте 1).

Атауы	Шомылуға арналған жағажай	Экологиялық жағдайы	Көліктің жете алуы	Балықтардың түрлері	Танымалдылығы
Қапшағай су қоймасы	Су қоймасының бүкіл оң жағалауы	Суы таза, құрамында токсиндік заттар жоқ	Жол жаңа, өте ыңғайлы	Лещ, Вобла, Судак, Сазан, Карп және т.б.	Жарнама жоқ

Кесте 1- Қапшағай су қоймасының жағдайы

Кестеден жарнаманың жоқ екендігін көруге болады. Теледидардан, көшелердегі жарнамалардан туристік фирмалар шетелдік демалыс орындарына демалуға шақырып жатқанын күнделікті көреміз. Өз еліміздегі туризмді дамыту қазіргі таңдағы өзекті мәселенің бірі. Қапшағай су қоймасында рекреацияны дамыту қаланың аймақтық даму факторы екендігі сөзсіз. Осыған орай қала әкімшілігі қандай шаралар қолданып, қандай жоспарларды жүзеге асырып жатқандығынан хабардар болайық (сурет 2).

Сурет 2 – Ғаламтор жүйесінде Қапшағай қаласы жайында жарнама

«Google» ізденіс жүйесінде Қапшағай қаласы жайлы жарнама мен ақпараттың өте аз, яғни жоқтың маңында екенін көріп отырмыз.

Қапшағай өңірінің 2011-2015 жылдарға арналған даму Бағдарламасына сәйкес 2013 жылы Қапшағай қаласында аумағы 1 га болатын «LST Market» жылыжай кешенінің құрылыс жұмысы жүргізілді. [4].

2014 жылдың басынан бері 11 айда негізгі капиталға 27220,1 млн. теңге инвестиция тартылды немесе 2013 жылдың осы мерзімімен салыстырғанда 286,3 % орындалды. Нақты индекс көлемі 275,6% құрады. 2015 жылы 22600,0 млн. теңге инвестиция тарту жоспарлануда. Яғни, Қапшағай қаласы инвесторларды қызықтырған болса, болашақта қарқынды дамитыны сөзсіз. Жасалып жатқан жұмыстардың Қапшағай қаласының туристік аймақ ретінде дамуына ықпалы өте үлкен болғанымен, алда атқарылар шаруа қыруар. [5]

Қапшағай қаласы туристік-рекреациялық аймағының дамуын бағалау бойынша Астана тұрғындарына сауалнама жүргізілді. Сауалнама нәтижесі келесі кесте 2 –де көрсетілген.

Диаграмма 1 - Қапшағай қаласы туристік-рекреациялық аймағының дамуын бағалау бойынша сауалнама нәтижесі

2009 жылдан 2020 жылға дейінгі аралықта ҚР Индустрия және даму департаментінің басшылығымен Қапшағай су қоймасының жағалауында “Жаңа Іле” халықаралық туристік орталығын салу қолға алынған. Бөлінген қаражат мөлшері: 3 000 000тг.

Straghts	Weaknesses
----------	------------

-географиялық орны -климаты -республикалық және халықаралық автомобиль және теміржол жолдарының бойында -балық аулау шаруашылығы дамуда -сейсмикалық апттарды болдырмауы	-өзен кемелерінің тұрақтары жоқ -жарнаманың жоқтығы -туристік ірі нысандардың жоқтығы -бәсекелестіктің жоқтығы -шағын және орта бизнестің дамымауы -білікті мамандардың жетіспеушілігі -қызмет көрсету сапасының төмендігі -жаңа технологиялардың қолданылмауы
Opportunities	Threats
-еліміздің алдыңғы қатарлы туристік орталыққа айналуы -демалыс орындарын дамыту -ойын-сауық бизнесінің дамуы -бәсекеге қабілетті туризмді дамыту -қызмет көрсету саласын жақсарту	-туристік нысандардың дамымауы -инвестицияның бөлінбеуі -судың ластануы -бағаның қымбаттылығы -экологиялық зардаптар

Кесте 3 – Қапшағай қаласының рекреациялық ортасына SWOT талдау

Осы алдындағы жағдайды ескере отырып, аймақтың туризмін дамытудың келесідей жолдарын ұсынуға болады:

- велотуризмді дамыту
- бүгінгі таңдағы жарнама және қызмет көрсетуде озық технологиялар қолдану
- өзен жолдарын дамыту
- қолдан аттрактивті нысандар салу (Көшпенділер фильміндегі қалашық)
- инвестиция мөлшерін арттыру
- туризмнің барлық түрлерін дамыту

Қапшағай қаласының туристік зона ретінде дамуына Қапшағай су қоймасының алатын орны орасан екені даусыз. Өз еліміздің, жеріміздің байлығын тиімді қолданып, қоршаған ортаға зиян келтірмейтін, отынымыздың экономикасына пайда әкелетін, тұрғылықты халықтың әл-ауқатын жақсартуға мүмкіндік беретін осындай игі істермен айналысу өскелең ұрпақтың үлесі деп білеміз.

Қолданылған әдебиеттер

1. Интернет ресурстары visitkazakhstan.kz және т.б.
2. ww.kapshagay-gov.kz/kaz/news/0296_news.kz.php
3. Романов А.А., Саакянц Р.Г. География туризма: Учебное пособие. – М.: Советский спорт, 2002. – 464 с.
4. Қапшағай қаласының әкімі Н.А.Таубаевтың «Қапшағай қаласының 2013 жылдағы әлеуметтік-экономикалық дамуының қорытындылары және 2014 жылға арналған міндеттері туралы» халық алдындағы есебінің тезистері.
5. Қапшағай қаласының әкімі С.М. Кикимовтың «Қапшағай қаласының 2014 жылдағы әлеуметтік-экономикалық дамуының қорытындылары және 2015 жылға арналған міндеттері туралы» халық алдындағы есебінің тезистері

УДК348.38

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ТУРИСТСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Ужанов Данияр Нурланулы

Студент 2 курса кафедры рекреационной географии и туризма факультета географии и природопользования КазНУ им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан